

Khu BTTN Tây Côn Lĩnh I

Tên khác

Tây Côn Lĩnh

Tỉnh

Hà Giang

Tình trạng

Đề xuất

Ban quản lý được thành lập

Có

Vĩ độ

22°47' - 22°56' vĩ độ Bắc

Kinh độ

104°43' - 104°56' kinh độ Đông

Vùng địa lý sinh học

06a - Nhiệt đới Nam Trung Hoa

Tình trạng bảo tồn

Tây Côn Lĩnh I chưa có trong các quyết định của Chính Phủ về rừng đặc dụng. Tuy vậy, dự án đầu tư khu Bảo tồn Thiên nhiên Tây Côn Lĩnh này đã được Viện Điều tra Quy hoạch Rừng hoàn thành vào tháng 7 năm 1994 với tổng diện tích cho khu bảo tồn là 18.079 ha, trong đó khu bảo vệ nghiêm ngặt có 8.063 ha, khu phục hồi sinh thái là 9.402 ha và khu hành chính dịch vụ là 1.325 ha (Anon. 1994). Dự án đầu tư đã được Bộ Nông nghiệp & Phát triển Nông thôn phê duyệt theo Quyết định Số 2160/KH ngày 6/9/1994, và UBND tỉnh Hà Giang ra Quyết định thành lập Số 494/QĐ ngày 21/9/1994 (Chi cục Kiểm lâm Hà Giang 2000). Cùng với các quyết định đó thì ban quản lý khu bảo tồn cũng đã được thành lập vào ngày 24/11/1994. Khu bảo tồn thiên nhiên Tây Côn Lĩnh hiện do Chi cục Kiểm lâm tỉnh quản lý (Chi cục Kiểm lâm Hà Giang 2000).

Trong danh lục đề xuất hệ thống các rừng đặc dụng Việt Nam năm 2010 (Cục Kiểm lâm 1998) diện tích của Tây Côn Lĩnh bao gồm cả 2 khu Tây Côn Lĩnh I và II tổng diện tích 40.344 ha, quy hoạch thành hai khu riêng biệt nhưng liên kết với nhau về phía nam (xem phiếu Tây Côn Lĩnh II). Trong năm 2000, Bộ NN và PTNT đã giao cho

Viện Điều tra Quy hoạch Rừng nhiệm vụ xây dựng dự án đầu tư sát nhập hai khu Tây Côn Lĩnh I và II thành Khu Bảo tồn Tây Côn Lĩnh.

Địa hình và thủy văn

Khu bảo tồn thiên nhiên Tây Côn Lĩnh I nằm trên địa phận của các xã Phương Tiến, Thanh Thủy, Thanh Đức, Xín Chải và Lao Chải, thuộc huyện Vị Xuyên, tỉnh Hà Giang. Về phía tây khu bảo tồn tiếp giáp với thị xã Hà Giang, còn phía tây bắc là biên giới Việt Nam-Trung Quốc. Phía đông bắc là sông Lô, khu bảo tồn có đường quốc lộ số 2 đi qua. Ranh giới phía nam là một đông núi của dãy Tây Côn Lĩnh, đây chính là đường ranh giới phân chia khu bảo tồn Tây Côn Lĩnh I và II.

Khu Tây Côn Lĩnh I nằm ở sườn phía bắc của dãy núi Tây Côn Lĩnh, đây là dãy núi cao nhất của tỉnh Hà Giang, và cũng là một điểm cao thuộc vùng đông bắc ở miền Bắc nước ta. Khu bảo tồn nằm trong vùng địa hình đồi núi dốc. Đỉnh Tây Côn Lĩnh cao 2.616 m và thấp dần xuống độ cao 200 m ở lưu vực sông Lô. Khu bảo tồn đặc trưng về mặt địa chất bởi hỗn hợp núi đá vôi và đá granic. Tất cả hệ thống sông suối trong khu bảo tồn chảy xuôi theo hướng đông bắc trước khi đổ vào sông Lô rồi nhập vào sông Hồng tại địa phận tỉnh Phú Thọ.

Khu Bảo tồn Thiên nhiên Tây Côn Lĩnh I

Đa dạng sinh học

Khu bảo tồn Tây Côn Lĩnh I hiện có 9.077 ha diện tích rừng tự nhiên, chiếm 48% tổng diện tích toàn khu (Anon. 1994). Rừng thường xanh trên đất thấp, núi thấp và vùng núi cao là các kiểu rừng chính hiện gặp ở Tây Côn Lĩnh I. Theo dự án đầu tư (Anon. 1994), rừng ít bị tác động chỉ còn lại ở độ cao trên 1.200 m. Khu hệ thực vật ưu thế bởi các loài thuộc họ Dẻ *Fagaceae*, Thầu dầu *Euphorbiaceae*, Long não *Lauraceae* và Dâu tằm *Moraceae*. Cũng theo dự án đầu tư (Anon. 1994), có 236 loài thực vật bậc cao có mạch đã ghi nhận từ khu bảo tồn. Điều đáng chú ý là nhóm cây hạt trần rất đa dạng ở vùng Tây Côn Lĩnh, bao gồm các loài như Thông tre lá ngắn *Podocarpus brevifolius*, Kim Giao *Decussocarpus wallichianus*, Hoàng đàn *Cupressus torulosa* và Pơ mu *Fokienia hodginsii* (Anon. 1994).

Khu hệ động vật, tại đây đã ghi nhận 46 loài thú, 114 loài chim, 18 loài bò sát và 11 loài ếch nhái (Anon. 1994). Tuy nhiên, các số liệu này cần được điều tra khẳng định thêm.

Các vấn đề về bảo tồn

Hiện nay sinh sống trong khu bảo tồn có 5.751 người, bao gồm các nhóm dân tộc Dao, Tày, H'mong và người Hoa. Một số khu vực rừng quan trọng nằm bên trong khu bảo tồn đã biến thành đất trồng trọt, hiện có 416 ha lúa nước, 945 ha đất nương rẫy, và 297 ha trồng cây công nghiệp nằm bên trong khu bảo tồn (Chi cục Kiểm lâm Hà Giang 2000). Theo Chi cục Kiểm lâm Hà Giang (2000) phát rừng làm nương rẫy là mối đe dọa lớn nhất đối với đa dạng sinh học vùng Tây Côn Lĩnh I, tiếp đến là khai thác gỗ tận dụng và cháy rừng. Nguyên nhân gây ra cháy rừng hầu hết là kết quả của việc dọn / đốt nương trước mùa gieo trồng.

Tây Côn Lĩnh I là một trong 4 khu bảo tồn đã có trong quyết định của Chính Phủ hoặc do Tỉnh, Bộ NN và PTNT thành lập năm gần hoặc có chung hành lang biên giới Việt Nam - Trung Quốc ở phía tây tỉnh Hà Giang. Ba khu khác là Phong Quang, Tây Côn Lĩnh II và Bát Đại Sơn (xem phiếu mô tả của các khu đó). Bốn khu này là

những nơi bảo vệ các vùng rừng quan trọng còn lại ở khu vực đồi núi phía Bắc Việt Nam. Thông qua chương trình phục hồi rừng, có thể trong tương lai, các sinh cảnh nằm trong hành lang nối các khu này được xây dựng sẽ tạo ra các vùng chuyển tiếp có độ che phủ được bảo vệ tăng thêm ý nghĩa bảo tồn.

Các giá trị khác

Khu bảo tồn Tây Côn Lĩnh I là nơi bảo vệ một phần của vùng rừng đầu nguồn sông Lô. Cũng vì nó nằm bên cạnh thị xã Hà Giang, cho nên có thể coi đây là một địa điểm có giá trị về khả năng thành lập một nơi vui chơi giải trí.

Các dự án có liên quan

Chưa có thông tin.

Tài liệu tham khảo

Anon. (1994) [Investment plan for Tay Con Linh I Nature Reserve]. Hanoi: Forest Inventory and Planning Institute. In Vietnamese.

Ha Giang Provincial FPD (2000) [FPD questionnaire]. Ha Giang: Ha Giang Provincial Forest Protection Department. In Vietnamese.